

**ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД УКООПСПЛКИ
«ПОЛТАВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ І ТОРГІВЛІ»**

Навчально-науковий інститут бізнесу та сучасних технологій

**Кафедра економічної кібернетики, бізнес-економіки
та інформаційних систем**

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри

_____ М.Є.Рогоза
(підпис)

30 грудня 2020 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА

навчальної дисципліни «Обґрунтування господарських рішень і оцінювання ризиків»

освітня програма «Економіка підприємства»

спеціальність 051 Економіка

галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки

ступінь вищої освіти «Бакалавр»

Робоча програма навчальної дисципліни «Обґрунтування господарських рішень і оцінювання ризиків» схвалена та рекомендована до використання в освітньому процесі на засіданні кафедри економічної кібернетики, бізнес-економіки та інформаційних систем

Протокол від 30 грудня 2020 року № 7

Полтава 2020

Укладач: Перебийніс В. І., професор кафедри економічної кібернетики,
бізнес-економіки та інформаційних систем, доктор економічних
наук, професор

ПОГОДЖЕНО:

Гарант освітньої програми «Економіка підприємства» спеціальності 051
Економіка ступеня «Бакалавр»

_____ В.І.Перебийніс

30 грудня 2020 року

Розділ 1. Опис навчальної дисципліни

Таблиця 1 – Опис навчальної дисципліни «Обґрунтування господарських рішень і оцінювання ризиків»

Місце у структурно-логічній схемі підготовки	Пререквізити: «Основи економіки та діагностики економіки», «Бізнес-економіка» Постреквізити: «Економічне управління підприємствами»	
Мова викладання	Українська	
Статус дисципліни - обов'язкова		
Курс/семестр вивчення	5 курс, 9 семестр	
Кількість кредитів ЄКТС/кількість модулів	5 кредитів, 2 модулі	
Денна форма навчання:		
Кількість годин: год. - загальна кількість: 1 семестр – год.		
- лекції: год.		
- практичні заняття: год.		
- самостійна робота: год.		
- вид підсумкового контролю:		
Заочна форма навчання		
Кількість годин: 150 год. – загальна кількість: 1 семестр – 150.		
- лекції: 4 год.		
- практичні заняття: 4 год.		
- самостійна робота: 142 год.		
- вид підсумкового контролю: екзамен		

Розділ 2. Перелік компетентностей, які забезпечує дана навчальна дисципліна, програмні результати навчання

Мета вивчення навчальної дисципліни - набуття майбутніми фахівцями теоретичних знань і практичних навичок, що дають змогу здійснювати обґрунтування господарських рішень і оцінювання ризиків виробничо-комерційної діяльності суб'єктів господарювання.

Таблиця 2 – Перелік коментентностей, які забезпечує дана навчальна дисципліна, програмні результати навчання

Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач	Програмні результати навчання
1. Застосовувати аналітичний та методичний інструментарій для обґрунтування пропозицій та прийняття управлінських рішень різними економічними агентами (індивідуумами, домогосподарствами, підприємствами та органами державної влади) - ПР 5. 2. Проводити аналіз функціонування та розвитку суб'єктів господарювання, визначати функціональні сфери, розраховувати відповідні показники, які характеризують результативність їх діяльності - ПР 10. 3. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати - ПР 12. 4. Вміти використовувати дані, надавати аргументацію, критично оцінювати логіку та формувати висновки з наукових та аналітичних текстів з економіки - ПР 16.	1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях - ЗК 4. 2. Здатність до адаптації та дій в новій ситуації - ЗК 9. 3. Здатність приймати обґрунтовані рішення - ЗК 11. 4. Здатність здійснювати професійну діяльність у відповідності з чинними нормативними та правовими актами - СК 2. 5. Здатність аналізувати та розв'язувати завдання у сфері економічних та соціально-трудових відносин - СК 8. 6. Здатність використовувати сучасні джерела економічної, соціальної, управлінської, облікової інформації для складання службових документів та аналітичних звітів - СК 10. 7. Здатність обґрунтовувати економічні рішення на основі розуміння закономірностей економічних систем і процесів та із застосуванням сучасного методичного інструментарію - СК 11. 8. Здатність самостійно виявляти проблеми економічного характеру при аналізі конкретних ситуацій, пропонувати способи їх вирішення -

	СК 12. 9.Здатність проводити економічний аналіз функціонування та розвитку суб'єктів господарювання, оцінку їх конкурентоспроможності - СК 13.

Розділ 3. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Сутнісна характеристика господарських рішень.

Тема 2. Технологія прийняття рішень господарської діяльності.

Тема 3. Методичні основи підготовки господарських рішень

Тема 4. Обґрунтування господарських рішень та оцінювання їх ефективності

Тема 5. Підприємницькі ризики та їх вплив на прийняття господарських рішень

Тема 6. Критерії прийняття господарських рішень за умов ризику

Тема 7. Прийняття рішень у конфліктних ситуаціях

Тема 8. Обґрунтування фінансових та інвестиційних рішень за умов ризику

Розділ 4. Тематичний план навчальної дисципліни

Таблиця 5 – Тематичний план навчальної дисципліни «Обґрунтування господарських рішень і оцінювання ризиків» (заочна форма навчання)

Назва теми (лекції) та питання теми (лекції)	Кількість годин	Назва теми та питання семінарського, практичного або лабораторного заняття	Кількість годин	Завдання самостійної роботи в розрізі тем	Кількість годин
Модуль 1. Особливості ухвалення господарських рішень					
Тема 1. Сутнісна характеристика господарських рішень. 1. Господарські рішення та їх види 2. Форми розробки та реалізації господарських рішень 3. Класифікація господарських рішень за певними ознаками. 4. Якість та ефективність господарських рішень	2			Тести до теми.	10
Тема 2. Технологія прийняття рішень господарської діяльності. 1. Процес прийняття господарських рішень 2. Основні моделі та засоби прийняття рішень 3. Характеристика процесу	2			1. Тести до теми.	10

Назва теми (лекції) та питання теми (лекції)	Кількість годин	Назва теми та питання семінарського, практичного або лабораторного заняття	Кількість годин	Завдання самостійної роботи в розрізі тем	Кількість годин
прийняття господарських рішень.					
Тема 3. Методичні основи підготовки господарських рішень.		Тема 3. Методичні основи підготовки господарських рішень. Навчальні завдання (задача)	2	1. Статистичний метод розроблення господарських рішень. 2. Метод експертних оцінок та межі їх застосування. 3. Аналітичний метод розроблення господарських рішень. 4. Тести до теми.	10
Тема 4. Обґрунтування господарських рішень та оцінювання їх ефективності.	4.	Тема 4. Обґрунтування господарських рішень та оцінювання їх ефективності. Навчальні завдання (задача)	2	1. Обґрунтування й оцінка варіантів господарського рішення. 2. Система забезпечення раціональності рішень 3. Процеси створення рішень. 4. Загальна модель процесу прийняття рішення.. 5. Тести до теми.	12
Модуль 2. Підприємницькі ризики та критерії прийняття господарських рішень					

Тема 5. Підприємницькі ризики та їх вплив на прийняття господарських рішень.			1. Характеристика ризику як економічної категорії.2. Класифікація підприємницьких ризиків3. Чинники впливу на ступінь ризику.4. Функції ризику в підприємницькій діяльності.4. Навчальні завдання.5. Тести до теми.	25

Тема 6. Критерії прийняття господарських рішень за умов ризику			1. Характеристика критеріїв прийняття рішень за умов ризику. 2. Оптимальні альтернативи за допомогою критеріїв Байеса (за умови відомих імовірностей станів). 3. Оптимальні альтернативи за допомогою критеріїв Лапласа, Вальда, Севіджа (за умови повної невизначеності). 4. Оптимальні альтернативи за допомогою критеріїв Гурвіца (з коефіцієнтом оптимізму). 6. Навчальні завдання. 7. Тести до теми.	25

Тема 7. Прийняття рішень у конфліктних ситуаціях.			1. Особливості прийняття рішень у конфліктних ситуаціях. 2. Сутність теорії ігор. 3. Чиста та змішана стратегії. 4. Навчальні завдання. 5. Тести до теми.	25
Тема 8. Обґрунтування фінансових та інвестиційних рішень за умов ризику.			1. Прийняття фінансових рішень за умов ризику (портфелі Г. Марковіца і Р. Гобіна). 2. Теорія оптимального портфеля. 3. Інвестиційні рішення та критерій їх прийняття. 4. Навчальні завдання. 5. Тести до теми.	25

Розділ 5. Система оцінювання знань студентів

Таблиця 6 – Розподіл балів за результатами вивчення навчальної дисципліни

Види робіт	Максимальна кількість

	балів
Модуль 1 (теми 1-4). Виконання навчальних завдань - 14 балів; тестування - 6 балів; поточна модульна робота - 10 балів.	30
Модуль 2 (теми 4-8). Виконання навчальних завдань - 14 балів; тестування - 6 балів; поточна модульна робота - 10 балів.	30
Поточне оцінювання	60
Екзамен	40
Разом	100

Таблиця 7 – Шкала оцінювання знань здобувачів вищої освіти за результатами вивчення навчальної дисципліни

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за шкалою ЄКТС	Оцінка за національною шкалою
90–100	A	Відмінно
82–89	B	Дуже добре
74–81	C	Добре
64–73	D	Задовільно
60–63	E	Задовільно достатньо
35–59	FX	Незадовільно з можливістю проведення повторного підсумкового контролю
0–34	F	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням навчальної дисципліни та проведенням підсумкового контролю

Розділ 6. Інформаційні джерела

Основні

1. Дистанційний курс навчальної дисципліни «Обґрунтування господарських рішень і оцінювання ризиків». URL: <https://el.puet.edu.ua/>
2. Донець Л. І. Обґрунтування господарських рішень та оцінювання ризиків: навчальний посібник / Л. І. Донець, О. В. Шепеленко, С. М. Баранцева [та ін.]. – К.: Центр учбової літератури, 2012. – 472 с.
3. Клименко С. М. Обґрунтування господарських рішень та оцінка ризику / С. М. Клименко, О. С. Дуброва. – К.: КНЕУ, 2010. – 252 с.
4. Обґрунтування господарських рішень і оцінювання ризиків: навчальний посібник / Т.С. Клебанова, О.В. Мілов, С.В. Мілевський, С.О. Степурина, Г.С. Ястребова. – Харків: Вид. ХНЕУ, 2010. – 264 с.

Додаткові

5. Василенко В. А. Теорія і практика розробки управлінських рішень: навч. посіб. / В. А. Василенко. – К.: ЦУЛ, 2009. – 420 с.
6. Вітлінський В. В. Ризикологія в економіці та підприємстві: Монографія / В. Вітлінський, Г. О. Великоіваненко. - К.: КНЕУ, 2009. - 480 с.
7. Гранатуров В.М. Ризики підприємницької діяльності: проблеми аналізу / В. М. Гранатуров, О. Б. Шевчук. – К.: Зв’язок, 2009. – 152 с.
8. Економічний ризик: ігрові моделі: навч. посіб. / В. В. Вітлінський, П. І. Верченко та ін. – К.: КНЕУ, 2010. – 446 с.
9. Кігель В. Методи і моделі підтримки прийняття рішень у ринковій економіці: Монографія. – К.: ЦУЛ, 2009. – 202 с.
10. Прийняття управлінських рішень : навчальний посібник / [Ю. Є. Петруня, Б. В. Літовченко, Т. О. Пасічник та ін.] ; за ред. Ю. Є. Петруні. – [3-тє вид., переробл. і доп.]. – Дніпропетровськ : Університет митної справи та фінансів, 2015. – 209 с.
11. Устенко О. Л. Предпринимательские риски: основы теории, методология оценки и управление / О. Л. Устенко. – К.: ЦНЛ, 2011. – 146 с.

Розділ 7. Програмне забезпечення навчальної дисципліни

Для проведення практичних занять з навчальної дисципліни «Обґрунтування господарських рішень і оцінювання ризиків» може використовуватися пакет програмних продуктів Microsoft Office, зокрема, Microsoft Office Word для підготовки відповідей на ситуаційні завдання та Microsoft Office PowerPoint для підготовки презентацій з питань для обговорення та тих, що виносяться на самостійне вивчення.